

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

MAJ 4 • 2011

**De märkliga fynden från Västannortjärn i Dalarna
Vårfesten på Skansen resulterade i nationaldag
Nordisk Numismatisk Unions möte i Köpenhamn**

Pris 30 kr

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens och Kungl. Myntkabinettets hemsidor:
www.numismatik.se respektive www.myntkabinettet.se

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december.
På hemsidorna kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

1/12 sida
47x50
mm:
250 kr

1/8 sida
72x50
mm:
350 kr

1/6 sida
47x105
mm:
400 kr

1/4 sida
72x105
mm:
600 kr

1/2 sida
151x105
mm:
1.200 kr

Helsida
151 x 214 mm:
2.000 kr
2:a och 3:e
omslagssidan:
2.500 kr
4:e omslagssidan:
5.000 kr

Annonser på årsbasis får 20 % rabatt.

Kontakta föreningens kansli,
e-post: annons@numismatik.se

Annonstopp senast den 1:a i månaden före utgivning.

Enskilda SNF-medlemmar erbjuds gratis annons med högst tre rader att
köpa, sälja eller byta samlarobjekt.

Annonser som inte är förenliga med SNF:s, FIDEM:s och AINP:s etik avböjs.

Innehåll SNT 4 • 2011

Sid.

Artiklar och notiser

De märkliga fynden i Västannortjärn	76
Håll sparbössan blank	80
Fler femöringslock	80
Ordning och reda i KMK:s sedelsamling	81
En korg med minnen från Artur Hazelius tid	82
Vårfest på Skansen resulterade i nationaldag	83
MISAB 3	84
Anders Frösells numismatiska bibliotek – försäljningen 2010	86
Nordisk Numismatisk Unions möte 2010 i Köpenhamn	88
På auktion i österled	90

Stående rubriker

Pressklipp 1911	85
Personalia	85
Nya mynt och sedlar	90
Nytt om böcker	91
Aktuella auktioner	92, 93, 95, 96

Omslag

Nordiska museets jetong till minne av Skansens vårfest. Formgiven av gravören August Högel (1850-1922), elev och medarbetare till Lea Ahlborn. På grund av regn förlängdes den första vårfesten 1893 med en stor nationalfest på Gustavsdagen. I årsredogörelsen för Nordiska museet och Skansen 1893-1894 står att "de fosterländska minnenas högtidsdag har på Skansen införts den 6 juni, hvilken där firats och hädanefter kommer att firas såsom svensk nationaldag". Se Eva Wiséhns artikel på sid. 83.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

i samarbete med

KUNGL. MYNTKABINETTET

Föreningen:

Banérgatan 17 nb

115 22 Stockholm

Tel. 08-667 55 98

Måndagar

kl. 10.00-12.00, 13.00-16.00

Fax 08-667 07 71

info@numismatik.se

Plusgiro 15 00 07-3

Bankgiro 219-0502

Svenska Handelsbanken

Redaktionen:

Kungl. Myntkabinettet

Box 5428

114 84 Stockholm

Tel. 08-5195 5300

Fax 08-411 22 14

mgl@myntkabinettet.se

Chefredaktör och ansvarig utgivare:

Monica Golabiewski Lannby

Prenumerationer:

Pris 200 kr/år (8 nr)

Medlemmar erhåller tidningen

automatiskt

SNT trycks med bidrag från

Gunnar Ekströms stiftelse

samt Sven Svenssons stiftelse.

För insänt, ej beställt, material

ansvaras ej. SNT:s texter och bilder

lagras elektroniskt och publiceras

i pdf-format på SNF:s och KMK:s

hemsidor. Den som sänder material

till SNT anses medge elektronisk

lagring/publicering.

Tryck:

Litografia Alfa Print AB

ISSN 0283-071X

Föreningens aktiviteter

VÅREN 2011

MAJ

7-8 SNF:s årsmöte i Visby

Ett utförligt program meddelas på sidan 44 i marsnumret av SNT samt på www.numismatik.se

25 Föreningskväll

Plats Banérgatan 17

18.00 *köp, byt och sälj.* Tag med numismatiska objekt som ska lämna din samling. Föreningen bjuder på enklare förtäring.

Tips! På Svenska Numismatiska Föreningens och Kungl. Myntkabinettets hemsidor kan man ta del av alla nummer av Svensk Numismatisk Tidskrift från och med 2003:5 i pdf-format. För den som önskar köpa äldre nummer av tidningen rekommenderas att kontakta föreningens kansli.

Kungl. Myntkabinettets verksamhet

KUNGL. MYNTKABINETTET kommer i dagarna ut med flera nya skrifter som behandlar ämnen som svensk ekonomi, svenska medaljer och pollettanvändande. *Vad kostade det?* ges ut i en helt ny, omarbetad och utvidgad upplaga. Författare är Lars O. Lagerqvist. En bok om Lea Ahlborns liv och arbete, författad av en av hennes släktingar, Elisabeth Kaldén, har redigerats och bearbetats på Kungl. Myntkabinettet. Utställningen *Polletter för hela slanten!* i Myntkrogon har resulterat i en mindre skrift med samma namn. Författare är Monica Golabiewski Lannby. Den stora boken om Linnémedaljerna är också på g, skriven av Eva Wiséhn. Böckerna säljs i museibutiken.

KMK kan också berätta att Kulturmatten på museet blev en stor succé!

TUMBA BRUKSMUSEUM fortsätter under sommaren med utställningen *Musiken på bruket* till vilken även en utställningsskrift hör. Den 1 juni till 31 augusti är museet öppet varje dag utom måndagar.

Svenska Numismatiska Föreningen

Adress: Banérgatan 17 n.b. Buss 4, 44; T-bana Karlaplan.

Kansli: Besökstid: måndagar kl. 10-12, 13-16.

Stängt: midsommar - 1 september; jul- och nyårshelgerna.

www.numismatik.se

Kungl. Myntkabinettet

Adress: Slottsbacken 6. Buss 2, 43, 55, 59, 76; T-bana Gamla stan.

Utställningar: måndag - söndag kl. 10.00-16.00.

Numismatiska boksamlingen: torsdagar kl. 13.00-16.00.

www.myntkabinettet.se

Tumba Bruksmuseum

Adress: Sven Palmes väg 2, Tumba. Pendeltåg; buss 725.

Utställningar: sept. - maj, lörd.-sönd., juni - aug. tisd.-sönd., kl. 11.00-16.00.

www.tumbabruksmuseum.se

De märkliga fynden i Västannortjärn

Av Monica Golabiewski Lannby

Mot bakgrund av människorna och livet i Västannor under medeltiden, återgivet genom de föremål som man använde sig av, görs här ett försök att beskriva spillrorna efter Västannorsbornas andliga tillvaro och deras offersedvänjor i ett tidigkristet samhälle.

Västannor heter den största av byarna inom Häradsbygden i Dalarna. Byn är belägen strax söder om Leksand, alldeles intill Österdalälven. Trakten betecknas som en centralbygd under yngre järnålder och in i medeltid med sina rika och långvariga kulturella traditioner.

En tid av stor kulturell förändring framträdde i Leksandsbygden i synnerhet under 1100-talet. Till exempel upphörde sedvänjan med begravning intill gårdarna och i stället gravsattes de avlidna vid den nyuppförda stavkyrkan på Kyrkudden. Även inom näringarna skedde stora förändringar, som att bygdens tidigare så viktiga järnhantering avvecklades.

Ett nytt kulturlandskap verkar ha formats mot en mer agrar ekonomi.

Flygfoto av Västannortjärn vid tiden för undersökningen.
Foto ur undersökningsrapporten.

Ett sockencentrum (Leksand tillhörde och tillhör fortfarande Västerås stift) påbörjades på Kyrkudden med uppförandet av en kyrka och kyrkogård. Leksands nuvarande sockenkyrka är medeltida, långhusets mittel byggdes omkring år 1300.*

Öster om Västannor finns en liten sjö kallad Västannortjärn – eller Västannorstjärnen – som är omkring 200 meter vid. Det är om de märkliga

fynden i denna sjö som jag nu ämnar berätta.

Fynden i tjärnen

Det var i början av 1970-talet. Växtligheten höll på att ta över sjön. För att förhindra detta beslutade byalagen i Västannor och det näraliggande Smedby att muddra sjöbotten runt hela sjön. Arbetet inleddes tidigt under året 1975. När man kom till tjärnens östra del – där en tidigare känd äldre bosättning från 1600-talet funnits – avslöjades ett cirka femtio meter brett kulturlager som bevarats i gytjtjan. Här påträffades ganska omedelbart ett flertal föremål – allt ifrån skor till smidda yxor – som man genast kunde konstatera var medeltida.

En arkeologistuderande från trakten, Klas-Håkan Landström, initierade och ledde de påföljande arkeologiska undersökningarna av den fornlämning som fick beteckningen RAÅ 368 av Riksantikvarieämbetet.

Under utgrävningarna framkom bland mycket annat *personliga ägodelar* som tidigmedeltida pärlor av glas, en sölja, en fingerring med skickligt utförd triangelmönster samt ett ringspänne med stämpelornament,

Häradsbygden med byn Västannor i mittpunkten, strax söder om Leksand.

1-4. Svealands-penningar präglade efter ca 1180 under Knut Eriksson påträffades genomstungna i Västannortjärn.

båda av silver och kan troligen dateras till 1200-talet. Ringspännet användes av kvinnor för att hålla samman hals-sprundet i deras dräkter.

I tjärnen fanns även föremål som kan betraktas som *religiösa ting*; två tidigmedeltida runristade remsor av bly. Den ena är enkelt utförd och tyvärr oläslig, den andra har mer än 130 omsorgsfullt gjorda runor med latinsk Mariatext (Ave Maria). Runblecket var virat runt en bit människoben, sannolikt från ett kranium. Det lilla blypaketet verkar ha burits i en dräkt innan det hamnade i tjärnen.

Ett pilgrimsmärke, några knappar samt prydnadsbeslag, fiskedrag, pressbleck och andra små föremål

Ett av mynten samt andra små ting. Foto ur rapporten.

5. Enda bevarade säkra 1200-talsmyntet i Västannortjärn. Penning präglad för Magnus Ladulås i Svealand. Hopvikt.

av brons, koppar och tenn påträffades också. Man hittade även delar av läderskor, framför allt till barn. Vidare framkom fyra yxor, högar av huggspån (många med inristade mönster eller bomärken), en liten arbetskniv, en koskälla, en hästsko och en hästbrodd samt en nyckel till ett hänglås. Det som rönt stort intresse är det ovanligt välbevarade medeltida trämaterialiet som påträffades i den vattendränkta tjärnen, sammanlagt omkring ett tusen träföremål.

Folket i byn Västannor levde av *åkerbruk* och *boskapsskötsel* men även av *fiske* och *jakt*. Man bearbetade jorden med årder; därom vittnar tre årderkroppar som kan dateras till 1200- eller 1300-talet. I tjärnen har också delar av en slaga samt räfsor hittats liksom förkolnad säd. Till boskapsskötseln hör koskällan, en klave, kätte och grisho. Delar av de senare fanns också i kulturlagret liksom krok, barkflöten och sänken av näver och sten, mjärdar samt pilbågar och pilar, sådant som behövs till fiske och jakt.

I *hushållet* använde man laggkärl, skålar och tråg, skedar och klapp-trän, lysestickor och träklubbor. Till *hantverk* kan räknas spillet från lädertillverkningen och skofragmenten samt trädrullarna och garnvindorna. För *transporter* över sjön hade man roddbåtar, delar till vilka årtullar men även en båtstäv påträffades i tjärnen. Många högst personliga ägodelar fann man också, förutom de som redan nämnts även andra smycken och dräktdetaljer av silver och brons.

Däremot framkom vare sig keramik, föremål av horn eller ben, slakt- och matavfall, ej heller några spår efter vare sig gödsel eller, som är mera anmärkningsvärt, någon gårds-

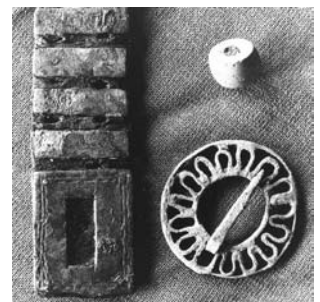
7-9. Tre tvåsidiga Magnus Eriksson-penningar med lejon och tre kronor från 1340-1350-talen återfanns bland fynden.

bebyggelse. Vi får anta att gårdarna låg i sjöns omedelbara närhet.

Folkliga offer seder

De rika fynden i Västannortjärn visar inte bara en högmedeltida bondeekonomi med såväl jordbruksredskap, hushållsartiklar som avfall. De avslöjar framför allt folkliga offer seder i ett kristet samhälle under dess tidigaste stadium. En i alla bemärkelser högtintressant plats.

Offergåvor i källor och andra vattendrag var ofta mindre föremål av metall som till exempel nålar, spikar, knappar, hyskor och hakar men också mynt. I folktron föreställde man sig att man genom sådana små föremål, som var avsedda att fästas i annat, släppte ned det onda för alltid i det

Ett bronsspänne samt andra föremål från fyndplatsen. Foto ur rapporten.

6, 10, 13, 14. Brakteatpräglade penningar från 1300-talet.

16. Gotländskt mynt utgivet vid 1100-talets slut med ett hål stucket från sidan med hjulkorset.

undergörande vattnet. Andra offrade föremål var fingerringar, vilka kanske skulle omsluta det onda. Var detta också avsikten med hålet i mynten eller var de helt enkelt hängsmycken eller amuletter?

Det finns exempel från Skåne till Lappland på äldre offerplatser i våtmarker som mossar, sjöar eller andra vattendrag från spridda tider. På ett flertal samiska offerplatser i Lappland och i Norrbotten har man funnit mängder av mynt från 1000- och 1100-talen. På Rautasjaure, Unna Sai-va och Gråträsk offerplatser är nästan alla påträffade mynt perforerade på samma sätt som de tidigmedeltida i Västannor. På dessa mera nordliga offerplatser fanns också rester efter bevarade ulltrådar, ull som av många ansågs besitta vissa magiska egenskaper.

Mynten

Redan första undersökningssommar-aren insände Klas-Håkan Landström och Inga Serning fyra medeltida mynt till KMK för omedelbar bestämning. De hade framkommit vid stranden kring Västannorstjärnen. Det gällde en brakteat från Knut Erikssons regeringstid i slutet av 1100-talet samt två penningar som visade sig vara präglade under Magnus Eriksson vid 1300-talets mitt. Det fjärde lilla myntet var en brakteat med krönt huvud.

År 1977 återupptogs utgrävningarna efter ett par års uppehåll. I december kom ytterligare 22 mynt in till KMK. De lämnades omedelbart till konservering. Denna gång var det inte bara medeltida mynt utan spridningen låg från 1100-talet (tre penningar från Knut Erikssons tid) ända till 1800-talets början.

Sammanlagt har 25 bevarade mynt tillvaratagits i tjärnen. Det är inte

många med tanke på den långa tid de avspeglar, men många har självfallet förkommit under åren som gått. De vi nu har, samt de andra föremålen som beskrivits ovan, berättar en del om människorna och deras liv vid tjärnen. Här följer myntbeskrivningarna samt lite om livet och händelserna utanför Västannor vid samma tid.

Knut Eriksson 1167-1196

Knut Eriksson var son till Erik den helige, han som tillsammans med biskop Henrik från Uppsala drog i korståg till Finland och senare blev folkets helgon. Erik föll i strid den 18 maj 1160 i en kyrka i Östra Aros.

År 1164 blev Sverige ärkebiskopsdöme med säte i Gamla Uppsala och vår förste ärkebiskop tillsattes, vars namn var Stefan. Ett brev av honom och kung Karl Sverkersson utgör vårt lands äldsta bevarade skriftliga dokument. År 1167 störtades Karl av Knut Eriksson som nu blev kung. Myntningen i Sigtuna återupptogs efter att ha varit nedlagd där i omkring etthundrafemtio år.

I Häradsbygden i Dalarna började järnhanteringen tunnas ut. Människor försörjde sig nu alltmer på enbart jordbruk och fiske. Gårdar byggdes nära vattendrag. Begravningsstederna förändrades.

Inte så långt från Leksand och Västannor ligger Mackmyra i Valbo, Gästrikland. På denna ort funderade ägaren till en skatt på hur han bäst skulle gömma sin förmögenhet. Han delade den i två högar och grävde ner dem. Det var den tidens betalningsmedel, penningar präglade för kung Knut och för ärkebiskopen i Uppsala vid 1100-talets slut.

På kontinenten härskade kejsar Fredrik Barbarossa över det Tyskromerska riket och i England regerade

kung Rikard Lejonhjärta. Liksom Erik den helige företog de båda korståg österut, men de drog längre bort, ända till det Heliga landet.

Det är den här bakgrunden man kan ha i minnet när man föreställer sig omvärlden vid den tid som de första mynten kastades i Västannortjärn efter att man först stuckit hål i dem.

1. Sigtuna/Uppsala. Penning med krönt framvänd bröstbild. (Till vänster på ett helt mynt ses ett svärd och ett litet kors, till höger riksäpplet.) I mitten kan man här tydligt se ett litet genomborrat hål. Det är endast en dryg millimeter brett och har gjorts från framsidan och ut på baksidan av myntet. LL Ia 5a. 0,16 g.
2. Penning som föregående. Här är hålet gjort i kanten. Myntet kan vara avsiktligt delat. 0,11 g.
3. Krönt framvänd bröstbild. Till vänster kan man skönja ett svärd. Motivet anses vara en degenererad bild, där kronans nedhängande pendilier framträder. Hålet är gjort från framsidan, högst upp till höger. LL Ia 7/9. 0,30 g.
4. Penning som föregående. Hålet har gjorts från baksidan. 0,27 g.

Magnus Ladulås 1275-1290

Magnus Ladulås var son till Birger Jarl. När Magnus utfärdade sitt testamente i Skara den 22 februari 1285 föreskriver han i detta att stora gåvor skall betalas genom inkomsterna från mynthus i olika delar av landet.

Det mynt som påträffades i Västannortjärn framställdes i ett mynthus i Svealand. I testamentet nämns från denna landsdel Nyköping, Örebro, Uppsala och Västerås.

17. En genomstungen Götalands-brakteat från 1100-talets mitt.

18. Brakteat med borgport, okänt ursprung.

En kopparhaltig fyrk från 1585 har också fått ett litet hål i kanten.

5. Penning med ett M inom strålring. LLX4a. 0,26 g. Brakteat. Hopvikt.

Magnus Eriksson 1319-1364

Magnus Ladulås sonson, som också hette Magnus men Eriksson efter sin far Erik Magnusson, utropades till kung redan som litet barn – i två länder. År 1319, endast tre år gammal, ärvde han den norska kronan efter sin morfar Håkan. Två månader senare valdes han till svensk kung efter att hans far Erik Magnusson störtats från tronen. År 1332 förklarades kung Magnus myndig – fortfarande mycket ung, bara femton år.

I Västannortjärn påträffades sammanlagt åtta mynt som präglats under Magnus Eriksson som regent. Inget av dessa 1300-talsmynt bär spår av återkan.

6. Lödöse. Penning med L inom slät ring. LLXXX3. 0,13 g. Brakteat.
7. Penning med lejon(tre kronor och ett kors). LLXXVIII11. Ca 1340-1354. 0,23 g.
8. Penning med lejon(tre kronor och ett torn). LLXXVII14. Ca 1340-1354. 0,16 g.
9. Penning med lejon(tre kronor och ett torn? LLXXVII-. Ca 1340-1354. 0,25 g.
10. Stockholm. Penning med en krona inom strålring. LLXXVIII4. Ca 1354-1363. 0,35 g. Brakteat.
11. Penning som föregående. 0,29 g.
12. Penning med strålring. Möjligen med ett förvrängt L som motiv? LLXXVIII2. Ca 1354-1363. 0,32 g. Brakteat.
13. Penning med slät ring. Två motställda kronor och bokstaven T. LLXXIX7. 1360-tal. 0,18 g. Brakteat.

Brakteater med krönt huvud

14. Stockholm. Penning med krönt huvud. Malmer KrH Äla. Ca 1300-1325. Brakteat.
15. Penning som föregående.

Gotland

Det självständiga Gotland blomstrade under 1100-talet. Stenkyrkor byggdes över hela ön och de mynt som gavs ut från omkring 1130-talet visar en kyrkgavel på ena sidan.

16. Visby. Penning med kors(kyrkgavel. LLXX3. 1100-talets slut. Med hål gjort från korssidans.

Tidiga Götalandsmynt

Ett götalandmynt, också detta genomstucket, påträffades i tjärnen. Ett annat mynt är av mig okänt ursprung med vikt och storlek som ett götalandmynt.

17. Sverker den äldre 1130-1156. Lödöse. Penning med kors. Ca 1150. Brakteat. Med hål gjort från framsidan. 0,09 g.
18. Brakteat med borgport. 1100-/1200-tal. Utan hål men hopvikt. 0,13 g.

Ytterligare två kantfragment av medeltida mynt är funna, det ena från en slättringsbrakteat och det andra från en strålringsbrakteat. Efter alla år i tjärnen kan man förmoda att dessa sköra mynttyper ursprungligen har varit betydligt fler till antalet.

Övriga framkomna mynt (7 ex) är från senare tid, 1500-1800-talen. En fyrk från Johan III:s tid har ett hål i ena kanten, vilket inte är ett så ovanligt förfarande just på denne regents kopparhaltiga mynt från 1500-talet.

Offer seder i våtmarker

Offergåvor i form av mynt och andra små föremål av metall såsom spänner och ringar finner man då och då i till exempelvis offerkällor. Särskilt metallerna silver och koppar var länge betrodda skyddsmedel mot alltifrån sjukdomar till avundsjuka och onda makter. Mynt perforerades också för att bäras som amuletter.

Källkulten betraktades av katolska kyrkan som en hednisk kvarleva. Man kristnade källorna och gav dem helgons namn. På så sätt kunde kyrkan tillåta dem och människor kunde fortsätta sina vallfärder till dem.

Men reformationen i sin tur ville ha bort alla katolska seder och bruk liksom de källfester och superier som de kunde föra med sig. År 1544 förbjöds helt sonika all helgondyrkan liksom vallfärder, källorna blev olagliga. Offerkällor tömdes och igensattes i ett försök att för alltid stoppa dessa seder och den katolska tron.

Av denna anledning finns få kända offerplatser från vilka vi kan hämta kunskap om våra medeltida religiösa offerseder. Västannortjärn med dess gårdar har uppenbarligen varit en plats där vissa offerritualer utförts, åtminstone under 1100-talet fram till 1300-talet.

Vikingatida Leksandsbor

Leksands stenkyrka började uppföras omkring år 1200 på platsen för en tidigare stavkyrka och breddade vägen för den nya tronen och därmed andra traditioner.

År 1971 genomfördes en undersökning av marken under kyrkans vapenhus och ett mycket välbevarat gravmaterial från 1000-1100-talen framkom. Vapenhuset var byggt på ett gravfält från sen vikingatid. Mynt (de flesta med hål), knivar, eldstål, pärlor, dräktnålar och annat påträffades. Föremålen är till viss del av samma karaktär som de i Västannort-tjärn.

En av gravarna innehöll skelett av en ung kvinna. Mellan käken och bröstbenet hade man lagt elva perforerade mynt som kan dateras till tiden cirka 990-1100.

En reflektion man kan göra över likheten med de samiska offerplatsfynden är att den samiska kulturen uppenbarligen har haft stor påverkan ända nere i Häradsbygden.

FOTO NÄR INGET ANNAT ANGES:
GABRIEL HILDEBRAND. SKALA 1,5:1.

Not

* Äldsta belägget för ortsnamnet Leksand är från år 1318. Man antar att namnet lånats från en gård belägen invid kyrkan. Förleden *lek-* anses kunna syfta på fiskleken på grundet utanför Kyrkudden, en välkänd lekplats för sik. Efterleden *-sand* kan ha att göra med den sandiga stranden vid samma udde. Wahlberg, M. (red.): *Svenskt ortnamnslexikon*. Uppsala 2003.

Otryckta referenser

Riksantikvarieämbetets rapportsammanställning av den 7 november 2007.

KMK, topografiska registret.

Tryckta referenser

Carlie, A.: *Fortida byggnadskult. Tradition och regionalitet i södra Skandinavien*. 2004.

Ersgård, L.: Västnortjärn. En rituell plats från högmedeltid. *Plats och praxis. Studier av nordisk förkristen ritual*, s. 287-297. Lund 2002.

Jammer, V. ml.fl.: Mynten i de lapska offerplatsfynden. *Lapska offerplatsfynd från järnålder och medeltid i de svenska lappländerna*, s. 185-222. Uppsala 1956.

Jonsson, K.: Myntfynden. Tusen år på Kyrkudden. *Leksands kyrka, arkeologi och byggnadshistoria*, s. 159-164. *Leksand 1982*.

Klackenberg, H.: *Moneta Nostra. Monetarisering i medeltidens Sverige*, s. 124. Lund 1992.

Lagerqvist, L. O.: *Litet lexikon över Sveriges regenter*. 2007.

Lihammer, A.: Arkeologiska upptäckter i Sverige. Historiska Media. 2010.

Malmer, B.: *Den senmedeltida penningen i Sverige*, nr 78 Stockholm 1980.

Myrdal, J.: Vardagsliv i en medeltida bondby. *Fynd från Västnortjärn i Leksand, Dalarna*. Leksand 1984.

Wiséhn, I.: *Sveriges Mynthistoria, Landskapsinventeringen 3*. Myntfynd från Dalarna, nr 88 och 92. Stockholm 1990.

Internet

www.dalarnasmuseum.se

Numismatisk litteratur
i
Kungl. Myntkabinettets
museibutik
Slottsbacken 6
Gamla Stan
Stockholm

Håll sparbössan blank

På den gamla goda tiden var bankerna rädda om sina sparbössor och sina sparare. Så här ser instruktionen ut i en förvaringsask för en trolig banksparbössa:

Håll sparbössan blank!

Det är tillräckligt att putsa den med tändningspapper:

Stick in myntet till hälften i öppningen

Och slå sedan lätt med fingret på det.

*Vänta ej tills sparbössan blir full!
Kom ofta! Låta dina pengar arbeta!
Härpå vinner du i räntor.*

Kanske någon i läsekretsen vet till vilken sparbössa denna uppmaning hör?

MGL

Myntklubben Skilling Banco

Linköping

www.mksb.se

Fler femöringslock

Artikeln i SNT 2011:2 om Torkel Dahlstedts brunnslock i gjutjärn med den gamla härliga femöringen har rönt ett visst intresse. Flera läsare har hört av sig till redaktionen angående brunnslock på hemplan.

Från Sollentuna rapporterade vår fotograf Gabriel Hildebrand om en femöring som ligger alldeles utanför entrén till Sollentuna centrum. Påpassligt tog han också ett par bilder av "öringen" in situ.

Hasse Nilsson mejlade in ett femöringslock i Karlstad, alldeles i närheten av Wermlandsbankens huvudkontor, vilket han anser vara rätt passande. Och det håller jag med om.

Stig Modén har meddelat att i Stockholmsområdet finns minsann också några sådana gamla fina femöringar som lock, bland annat ett på gågatan i Högdalens centrum.

Åke Lindblom har siktat ett femöringslock utanför Pressbyråns i Sigtuna.

Nån mer?

MGL

Ett brunnslock med en femöring ligger alldeles vid entrén till Sollentuna centrum.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Inuti ett av skåpen i KMK:s sedelvalv.
De nya arkivlådorna gör det lätt att hitta i samlingarna.

Ordning och reda i KMK:s sedelsamling

FÖR ATT ÅSTADKOMMA bättre ordning och överblick av museets många tusen sedlar har Kungl. Myntkabinetttet infört ett nytt system i sin sedelsamling. Tidigare låg sedlarna i pappmappar av folioformat med information på handskrivna lappar, vilket gjorde det svårt att bläddra och söka i samlingarna. Dessutom var all papp inte syrafri, vilket riskerade att sedlarna blev missfärgade.

Undertecknad har under en tid arbetat med att strukturera upp sedelsamlingen genom att byta ut pappmapparna mot lådor med plastfickor. Dessa arkivlådor är av samma typ som British Museum och British Library använder och gör att man lätt kan bläddra genom samlingarna, dels för att få en överblick, dels för att

hitta specifika föremål. Lådorna är av arkivboxtyp och har beställts från det brittiska företaget G. Ryder & Co. Ltd. (Samma företag tillverkar för övrigt en liknande förvaringslösning kallad *The Solander box*, uppkallad efter den svenske botanisten och Linné-lärjungen Daniel Solander!) Plastfickorna gör att man på ett enkelt sätt kan se både fram- och baksida på sedlarna. Plasten är speciellt utprovad för att inte påverka föremålen. I anslutning till varje sedel finns numera en dataskrivnen inventarielapp med information om utgivare, sedeltyp, tryckår, serienummer, referenser med mera.

Hittills har de svenska sedlarna från början av 1800-talet och fram till i dag ordnats på detta sätt, inklusive de många privatbankssedlarna. Även samlingen av de allra första banksedlarna, utgivna av Stockholm Banco,

har bearbetats. Samlingen har i samband med omstruktureringen ordnats med ledning av den kanske mest kompletta katalogen över svenska sedlar, nämligen Aleksanders Platbärzdis' *Sveriges sedlar 1661–1961*. Detta innebär att sedlarna är ordnade efter i tur och ordning: typ, valör och kronologi.

I samband med detta arbete har informationen förts in i museets föremålsdatabas och gjorts digitalt sökbar. Detta gör att personalen kan söka information om samlingarna och på den vägen också se var i samlingarna respektive föremål finns att hitta. På så sätt underlättas föremålshanteringen väsentligt. Förhoppningen är att samlingen i framtiden också ska vara sökbar för allmänheten via museets hemsida. Sedlarna har därutöver skannats så att bilder finns i anslutning till informationen i databasen. Bilderna sparas dessutom i högupplöst format för att underlätta arbetet med bildbeställningar till tryck och skrifter.

En stor del av ett museums uppgifter handlar om föremålshandling. Kungl. Myntkabinetts uppdrag är att vårda, bevara och tillgängliggöra det gemensamma kulturarvet. Ordlandet av sedelsamlingen är ett led i dess strävan att uppfylla detta uppdrag. Genom att ha en god ordning i samlingarna möjliggörs forskning på föremålen. Genom att förvara dem på rätt sätt och använda bilder ser vi till att de inte slits och därmed bevaras för framtiden. Och genom att göra samlingarna digitalt sökbara ökar vi deras tillgänglighet.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Martin Johansson

Exempel på hur det ser ut inuti lådorna. Plastfickorna gör det lätt att överskåda såväl fram- som baksida på sedlarna.

Tidigare låg sedlarna i pappmappar med handskrivna inventarielappar.

En korg med minnen från Artur Hazelius tid

EN AV SVERIGES ABSOLUT STÖRSTA samlare var etnologen och museimannen Artur Hazelius (1833-1901). Påverkad av samtidens nationella och skandinaviska strömningar grundade han två museer med kulturhistorisk inriktning i Stockholm. Till Skandinavisk-etnografiska samlingen som öppnades 1873 (vars namn ändrades till Nordiska museet år 1880) samlade han karakteristiska föremål och dräkter från olika delar av Sverige och Norge. Det andra museet är kopplat till Hazelius tanke att skapa ett Sverige i miniatyr på Skansenberget på södra Djurgården i Stockholm. Dit flyttade han byggnader från olika landsdelar.

Hela tiden pågick insamlingen av föremål. Det gick så långt att han till sist separerade sådana som skulle användas som bytesföremål. Efter Hazelius död minskade bytshandlingen. Som ett synligt minne från bytesverksamheten vid slutet av 1800-talet finns en korg fylld med föreningstecken, sällskapsordnar, frimureriföremål, polletter, danska hantverksmärken med mera. Korgen med sammanlagt cirka 960 föremål överlämnades som gåva från Nordiska museet till Kungl. Myntkabinettet (KMK) i december 2010

Det var nästan som om KMK fått en julklappskorg så där i julmånaden. Flera på museet kände sig kallade att närmare undersöka korgens innehåll, men det är viktigt att gå systematiskt fram i dokumentationen. Allt måste läggas i egna små påsar, numreras, fotograferas, inläggas i databasen och inte minst rengöras på ett skonsamt sätt. Drygt hundra års förvaring har gjort att dammlagren blivit tjocka.

Ett bekymmer för oss som 2011 studerar korgens innehåll är att många av de föreningar och sällskap som låtit tillverka alla märken och ordens-tecken blivit bortglömda. I dag är det svårt att helt reda ut proveniensens bakom alla dessa märkliga föremål. Det mesta finns endast i enstaka exemplar, men ibland kan man se närmare fyrtio stycken av samma sort, som till exempel musikpolletter från Allmänna Konst- och Industriutställningen i Stockholm 1897.

IW

Tre av de föremål som förvarades i Nordiska museets spånkorg: 1. Sällskapstecken från "Idka dygden". Detta sällskap fanns i både Karlskrona och Gävle. Sällskapliga nöjen var ändamålet. 2. Ett tecken som enligt uppgift kommer från Neptuniorden i Stockholm. 3. Tecken för ett frimurerisällskap. Förminskade. FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Vårfest på Skansen resulterade i nationaldag

Inträdesbiljetten till Skansens vårfest 1895.
SKANNAD AV FÖRFATTAREN.

I SAMBAND MED ATT diskussionerna gick höga om behovet av en svensk nationaldag föreslogs flera alternativa dagar som lämpliga för firande. Men innan beslut fattats bestämde sig Nordiska museets och Skansens skapare Artur Hazelius för att ta saken i egna händer.

Våren 1893 lät han anordna en ”Vårfest” på Skansen. Den första festen höll dessvärre på att regna bort och Hazelius annonserade i tidningarna: *Vårfesten förlängs med stor nationalfest på Gustavsdagen, dvs 6 juni*. Festen, som pågick i flera dagar, blev lyckad och traditionen med en vårfest var påbörjad. Vårfesterna och de historiska festdagarna blev återkommande inslag på Skansen. Detta Sverige i miniatyr passade bra vid firandet av en svensk nationaldag. Dessutom kunde många festdeltagare få plats där.

Syftet med festen var dels att få bidrag till underhållet av Skansen, dels att väcka fosterlandskänslorna hos folket. Det lyckades och gåvor av alla slag skänktes till Skansen, allt från lantbruksprodukter och levande djur till hus och rena penningbidrag.

Nordiska museets jetong till minne av Skansens vårfest. Aluminium.
Formgiven av August Högel (1850-1922). FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

I årsredogörelsen för Nordiska museet och Skansen 1893-1894 står:

Såsom en de fosterländska minnernas högtidsdag har på Skansen införts den 6 juni, Gustafsdagen, hvilken där firats och hädanefter kommer att firas såsom svensk nationaldag.

Det skulle dröja ända till 1982 innan den 6 juni, Svenska flaggens dag, fick nationaldagsstatus.

I samband med den första vårfesten lät man göra en minnesjetong i aluminium. Jetongen visar på åtsidan en runsten med en runslinga och inskriptionen *Känn dig själv (KIIN PIK SIALFAN)* i runor. Under stenen namnet *NORDISKA MUSEET*. På framsidan syns ett fång av påskliljor med band runt stjälkarna samt omskriften *MINNE FRÅN SKANSENS VÅRFEST*. Jetongen är formgiven av August Högel (1850-1922).

Högel var elev och medarbetare till Lea Ahlborn, mynt- och medaljgravör vid Kungl. Myntverket. Högel utförde flera medaljer i samarbete med Ahlborn men drev en egen verkstad. Han var en duktig gravör och utförde en mängd skytte- och idrottsmedaljer och användes flitigt för porträttreliefer och gravvårdar.

Högel var mycket uppskattad och känd som ”en glad konstnärssjäl”, tenorsångare och flitig medlem i sällskapet *Par Bricole*.

Eva Wiséhn

Litteratur

Cronlund, E.: Högel. *Svenskt konstnärlexikon*, del III, Malmö 1957.

Gustafsson, T.: *Svenska medaljer präglade i aluminium*. Växjö 2011.

Wedbergs klippsamling 1894, KMK.

Wiséhn, E.: Runmärkt. *Samlad glädje*. Uppsala 1999.

Wiséhn, E.: Nationaldagen – en ny helgdag. *SNT* 2005:5.

Skansens vårfest. Marknadsstånden för den blivande stora vårfesten, som skall taga sin början onsdagen den 30 maj, hafva nu börjat uppsättas. De blifva i år ännu talrikare än förra året, och försäljningsställenas antal kommer antagligen att öfverstiga 50.

Det kan förtjena anmärkas, att bland stånden äfven är ett gammalt minne från Haga. De fleste stockholmare torde erinna sig Hagaståndet till venster innanför grindarna, hvilket stått der sedan Carl XIV Johans tid och nu af innehafvarinnan fru S. Hagström blifvit skänkt till Skansen och fått sin plats vid Bredablick.

Gåfvor till vårfesten af alla slag, äfven landtmannaprodukter och lefvande djur samt penningbidrag, emottagas med tacksamhet af de 100 damer, som undertecknat det i denna tidning införda inropet, eller kunna de sändas omedelbart till Skansen. Dessa gåfvor komma att bidraga till Skansens utveckling.

Fru Lea Ahlborn har såsom sitt bidrag till vårfesten graverat en minnespenning, framställande på åtsidan en runsten, å hvars slingor i runskrift läses Nordiska museets valspråk: ”Känn dig sjelf”, samt på framsidan en pingstlilja med öfverskrift: ”Minne från Skansens vårfest”. Medaljen preglas å k. myntet.

Om festigheterna skall snart närmare meddelas.

Seriebiljetter, gällande alla festdagarna äfvensom till nationalfesten den 6 juni, säljas vid Skansen, i Nordiska museets expedition, Drottninggatan 79, samt i Allm. tidningskontoret vid Gustaf Adolfs torg å 3 kr. Innehafvare af årskort och frikort betala endast 2 kr. Inträdesafgiften blifver alla dagar 1 krona.

Tidningsurklipp 1894

MISAB 3

Myntauktioner i Sveriges (MISAB) tredje auktion genomfördes helgen 11-12 september förra året. Till denna auktion hade MISAB fått ihop rekordmånga objekt, vilket medförde att auktionen fick delas upp på två dagar. Lördagens auktion innehöll, förutom Anders Frösells litteratursamling, såväl utländska mynt, polletter, medaljer som sedlar och söndagens auktion fokuserade helt på de svenska mynten. (Frösells efterlämnade bibliotek refereras på annan plats i denna tidsskrift.)

Liksom vid de två tidigare auktionerna innehöll denna auktion ett brett utbud både vad gäller sällsynthet och kvalitet, vilket attraherar samlare. Auktionssalen var fylld till sista plats och de som kom sent till auktionen, undertecknad inräknad, fick hålla till i den angränsande salen. Av ett extrablad till katalogen framgick att många av de mynt som såldes hade förutom hög kvalitet och svårighetsgrad också en bra proveniens, Carl-Axel Lindblom. Proveniensen fanns dessutom på plats och man kunde se att kvalitet lönar sig.

En kopia av den unika ¼ gyllen 1522 (SM 1) Hedemora och Söderköping (originalet finns på KMK) hade utropspriset 800 kr. Det blev en lång budgivning och efter det att klubban fallit ställde en handlare i publiken, halvhögt till sig själv, den retoriska frågan – var den äkta? Här åsyftade han säkert både klubbat pris 10500 kr och den namnkunnige köparen.

År 1628 slogs i Arboga en serie kopparmynt av myntmästaren Markus Kock. Dessa typmynt med den karaktäristiska vänstervända gripen har alltid varit eftertraktade av samlare. Två varianter av ettöret är kända, dessa har texten SVEC / GOTH respektive SVECO / GOTHO, den senare är svårast av de två. Halvöret samma år är en raritet som mycket sällan utbjuds till försäljning på den öppna marknaden. På MISAB dök till många samlares glädje ett exemplar upp, nr 1127, ett halvöre som dessutom var i god samlarkvalitet, 1+. Trots ett för kopparmynt högt startpris mer än dubblerades pri-

En ostindisk skål från 1700-talet med Karl XII:s nödmynt som dekor såldes för 36000 kr.

set i salen till 84000 (40000) kr. Ett slutpris inklusive provision som bara med några ynka hundralappar understeg den magiska gränsen 100000 kr.

Ett praktexemplar av fyraöret 1668 betalades rejält med 13500 (3000) kr. Det är sällan auktionister vågar sätta ut kvalitet 0 på ett äldre mynt men i detta fall var det fullt befogat. Det är bara att gratulera köparen till denna kvalitetsraritet.

Det finns några samlare som på senare år intresserat sig för mynt på plants. Flera samlare kring ett relativt smalt samlarområde har medfört synnerligen goda priser för dessa objekt under senare tid. Ofta har det rört sig om multiplar av mynt, se till exempel Aurum 6, nr 276, 27300 kr (inkl. provision) och Malmö Frimärkshandel (29 oktober 2010) 390000 kr (inkl. provision). Hos MISAB såldes ett singelobjekt på plants, nr 1256, 1/6 öre 1683, för 41000 (8000) kr.

Det blev en hård strid om nr 1338, en riksdaler 1719 i synnerligen god kvalitet, 01. När väl budgivningen var avgjord kunde den tidigare ägaren lämna kurios information om myntet. Riksdalern var inköpt på 1940-talet av en mynthandlare i Stockholm för det då anmärkningsvärt höga priset 125 kr! Drygt sextio år senare betalades myntet med 78000 (30000) kr.

En mycket god prisutveckling som slår konsumentindex med råge. En snabbtitt på den omräkningstabell som finns på KMK:s hemsida (www.myntkabinet.se) ger vid handen att 125 kr på 1940-talet i dagens penningvärde motsvarar ungefär 2500 kr ...

Två trevliga 1 öre km, Gustav III, såldes som nr 1493 och 1494. Den första är ett pojköre 1772, ett runstycke präglad på en för stor plants. Pojkören har på senare tid fått en renässans inte minst efter Jan-Olof Björks heltäckande artikel i *Samlad glädje 2009*¹. Den nye ägaren fick betala 16000 (8000) kr. Det andra runstycket 1778 var i absolut högsta kvalitet, 01/0, och med full röd kopparlyster bevarad. Ett mynt fullt i klass med det "röda" öret 1724 var det som såldes 1991 av Ahlström (auktion 44-353). Det snygga runstycket 1772 såldes för hela 6200 (1000) kr.

Många höjde nog på ögonbrynen över slutpriset på nr 1649, ett fem öre 1857 i kvalitet 01/0 med full röd lyster. Visserligen ett mycket bra exemplar men slutpriset 5000 (300) kr var högt över katalogvärde. Senare har det visat sig att detta troligen inte var något överpris. Av katalogen framgår att porträttet är avvikande i förhållande till nästkommande mynt, nr 1650, också det en femöring 1857 i identisk kvalitet, som gick för 1500 (300)

kr. Detta exemplar har en ny textvariant (kort text). Varianten finns exempelvis inte med i *Svensk Myntförteckning*².

Myntet hamnade rätt och ropades in av en specialist på myntvarianter.

Utöver ovan nämnda försäljningar fanns en rad andra objekt som bör uppmärksammas. Här följer ett urval:

Gustav II Adolf. Arboga. ½ öre 1628. 84000 kr.

Karl XI. Stockholm. Riksdaler 1676. 152 000 kr.

Karl XI. Stockholm. 4 öre 1668.
13 500 kr.

Gustav III. Avesta. 1 öre km 1778.
6 200 kr.

Oskar I. Stockholm. 5 öre 1857.
5 000 kr.

Nr 931. Olof Skötkonung på plants, kv. 1+01, 30 000 (15 000) kr.

Nr 1105. Säter 1 öre klipping 1625/1626, kv. 1, 21 000 (8 000) kr.

Nr 1176. 1 riksdaler 1676, kv. 01, 152 000 (50 000) kr.

Nr 1177. 8 mark 166, kv. 01, 72 000 (30 000) kr.

Nr 1313. 1 öre sm 1715 på sandkörningspollett, kv. 01/0, 37 000 (15 000) kr.

Nr 1324. 1 daler sm, Mars, kv. 01/0 med nästan full röd glans, 5 200 (1 000) kr.

Nr 1332. Ostindisk bälskål med en dekor med hela serien nödmynt, 36 000 (20 000) kr.

Nr 1633. 2 skilling banco 1845, 01/0 full röd glans, 4 000 (1 500) kr.

Totalt var omsättning på auktion 3 över fem miljoner kronor. Nu är det bara att invänta auktion 4 och se vad

MISAB har lyckats samla ihop till denna auktion. Under auktion 3 kunde MISAB:s vd Dan Carlberg meddela såväl datum för auktion 4 som att även denna auktion blir ett tvådagars evenemang helgen 12-13 mars 2011.

Priserna ovan är, om inget annat anges, exklusive köparprovision 18,75 %.

Auktioner ska upplevas "live". Den puls och spänning och de snabba besluten som köpare tvingas till i en auktionssal men också kringsnacket ger myntsamlandet en extra dimension.

FOTO: MAGNUS WIJK.

Ingemar Svenson

Noter

¹ J-O. Björk, 1 öre km 1772 präglade på irreguljär plants s.13-30, *Samlad glädje 2009*, 2009.

² C. Hamrin / J. Hyllengren, *Svensk Myntförteckning del 1*, 1988.

Pressklipp 1911

Förtjänst i krisch

Kära Strix. Min syster Agnes är vådligt populär. Här ska Strix få höra hur populär hon är. Hon är alltid med i alla pantlekar. I en af lekarna går en flicka med förbundna ögon omkring bland gossarna och när hon får tag i en af dem skall hon gissa hans namn. Gissar hon rätt måste han ge henne en kyss eller plikta en krona till henne.

Det kan ibland hända, att syster Agnes efter en pantlek kommer hem med ända till tretti eller förti krisch.

Jonny

Insändare i Strix 22 mars 1911

Insatta korvören

På luffen

Långa Bärsan: — Å inte to du mä dej så mycke som en liter te klara tupparne mä ...

Menlösa Manfred: — Inte ett rödt korföre festårru ...

— Hörru hvar gör du egentligen å dina pengar?

— ???

— Jo du, ja tror du sätter in dem på banken, din jäkel!

Albert Engström i Strix 12 april 1911

Personalia

Stiftelsen Erik Lindbergs fond

Anslaget för 2010 användes till resestipendier för konstnärer som önskade delta i FIDEM:s kongress och utställning i Tammerfors.¹

För året 2011 fanns 35 000 kr disponibla. Nämnden beslöt utdela hela beloppet till konstnären Annette Rydström, Nässjö, vilket beslut har bekräftats av Kungl. Akademien för De Fria Konsterna. En lyckönskan framförs till den belönade!

LLt

Exempel på böcker ur Anders Frösells numismatiska bibliotek på MiSAB 3 11 september 2010. FOTO: MAGNUS WIJK.

Anders Frösells numismatiska bibliotek – försäljningen 2010

HELGEN DEN 11-12 SEPTEMBER 2010 genomfördes försäljningen av framlidne Anders Frösells¹ numismatiska bibliotek genom Myntauktioner i Sverige AB (MISAB) samt Kolbe & Fanning LLC Numismatic Booksellers (Kolbe & Fanning) i USA. Det skall påpekas att betydande mängder dubblettlitteratur redan har sålts och kommer att säljas genom Numismatiska Klubben i Uppsala.² Auktionerna hos MISAB och Kolbe & Fanning fokuserade på det kvalitetsmässigt och raritetsmässigt bästa posterna i Anders Frösells rikhaltiga numismatiska bibliotek. Nedan följer några rader om de två auktionerna.

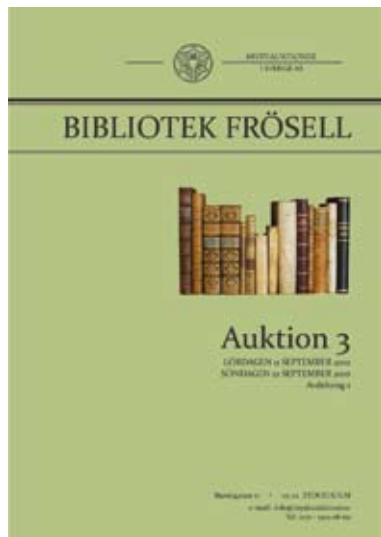
MISAB 3, Bibliotek Frösell

MISAB:s katalog på 48 sidor innehåller imponerande 484 utrop litteratur samt ytterligare femton utrop polletter med mera. Katalogen inleds med ett förord av Sonny Serrestam, själv en kunnig kännare av mynt och numismatisk litteratur. Auktionsposterna är indelade i följande kategorier: numismatisk litteratur (nr 1-236, listat i bokstavsordning), poster och övrigt (nr 237-265), förordningar (nr 266-279), periodiska publikationer (nr 280-287) samt auktionskataloger och lagerlistor (nr 288-484). Drygt femtio illustrationer i färg (foto: Magnus Wijk) lättar upp katalogtexten. Då ar-

tikelförfattaren har varit involverad i katalogarbetet, lämnar jag till läsaren att själv bedöma arbetets övriga tjänster och brister.

Katalogen bjuder på allt från ett exemplar av Elias Brenners första upplaga från 1691 av *Thesaurus nummorum ...* (nr 31), via riktigt fina exemplar av Bror Emil Hildebrands *Sveriges och svenska konungahusets minnespenningar ...* (nr 100) till en komplett svit med *Nordisk Numismatisk Årsskrift*, uniformt bunden i gula band (nr 287). Det mesta som bör ingå i ett svenskt numismatiskt bibliotek av referenslitteratur, både antikvarisk och modern, inom ämnets olika fält stod att finna. Bland annat nämns flera verk av 1700-talsnumismatikern Nicolas Keder (nr 118-121), men även yngre litteratur såsom Nils J. Lindbergs bok om riksdalrar präglade i Sverige från 1976 (nr 130) fann sin köpare.

Därtill fanns det en stor mängd trevliga och viktiga auktionskataloger. Här finner man Appelgrens auktionskataloger och lagerlistor, Bobergs auktionskataloger och lagerlistor, Bukowskis auktionskataloger, Holmbergs auktionskataloger och lagerlistor, Sellings auktionskataloger och lagerlistor. Därefter följer Stockholms bokauktionskammarers kataloger samt övriga svenska och

Omslaget till katalog MISAB 3, Bibliotek Frösell. FOTO: MAGNUS WIJK.

utländska auktionskataloger och lagerlistor. Bland de objekt som förtjänar att nämnas såldes till exempel en mycket fin svit med Appelgrens auktionskataloger mellan 1908-1939 (nr 298) för 16 000 kr klubbat pris (utrop 3 000 kr). Anders stora intresse för provenienser återspeglas verkligen i den omfattande mängden auktionskataloger och lagerlistor.

Ytterligare exempel skulle kunna lyftas fram, men utrymmet här tillåter inte det. MISAB:s katalog kan verkligen rekommenderas då den har ett bestående värde. De uppnådda priserna kan man för övrigt studera på företagets hemsida (www.myntauktioner.se).

Artikelförfattaren hade nöjet att närvara vid såväl auktionsvisningen som vid själva auktionen och de konversationer som fördes i visningslokalens bokdel var både glädjefyllda och lärda – helt i linje med Anders egen inställning till boksamlandet. På auktionsdagen den 11 september var salen på restaurang Garnisonen välfylld med såväl välkända som nya budgivare som höll humöret och, inte minst, budspaden högt. Stundtals var budgivningen riktigt hård mellan budgivarna.

Omslaget till Kolbe & Fanning,
The Anders Frösell Library. Early printed numismatic books.

FOTO: FRÉDÉRIC ELFVER.

Kolbe & Fanning, katalog 117

Kolbe & Fannings katalog – *The Anders Frösell Library. Early printed numismatic books* – bär numret 117, vilket av en slump även Numismatiska klubben i Uppsala hade på den mycket väl genomförda pollettauktionen år 2009 med material från Anders Frösell.

Kolbe & Fanning i USA hade fått uppdraget att sälja den internationella delen av Anders numismatiska bibliotek, vilket skedde genom en så kallad *mail bid auction* den 12 september 2010. Givetvis återfinner läsaren internationellt intressant litteratur även i MISAB:s katalog, men huvuddelen auktionerades via Kolbe & Fanning

vars katalog på 16 sidor innehåller 48 noggrant beskrivna utrop, vilka var uppställda i bokstavsordning. I katalogen avbildas endast sju objekt, men på auktionsföretagets hemsida (www.numislit.com) fanns samtliga objekt avbildade i tydliga färgbilder.

Bland objekten kan nämnas följande: *Johannis Huttichius, Imperatorum ...* ett välillustrerat och vackert tryck från Strasbourg år 1534 (nr 2019) samt för svenskt vidkommande nr 2045, Wolfgang Stürmers myntbok, tryckt i Leipzig 1572. Denna bok hade genom ett förbiseende inte fått med i katalogbeskrivningen att den tidigare tillhört den mycket namnkunnige myntsamlaren Carl Gustaf Tessin (1695-1770). Den svenska proveniens för nr 2044, Jacob de Strada, *Epitome ...* framgick inte heller av katalogen. Tidigare ägare i detta fall var ingen mindre än mynt- och medaljgravören Carl Gustaf Fehrman (1746-1798). Sammantaget gick dock böckerna i auktionskatalogen till relativt höga priser, med cirka 130% mot utropspriserna. Toppnoteringen nåddes av nr 2012, Valentin Duval, *Monnoies en argent ...* tryckt i Wien 1756, med ett klubbpris på \$ 11 000 mot utropets \$ 2 500. Osålda poster kommer att säljas genom Kolbe & Fanning i deras kommande auktionskataloger och lagerlistor.

Anders Frösells samlargärning lever vidare genom de fina katalogerna över hans numismatiska boksamlingar och det är glädjande att bokpärlorna spritts genom flera auktionsak-

Titelsidan till Johann Huttichius, *Imperatorum ...* Strasbourg 1534. Nr 2019, Kolbe & Fanning.

FOTO: KOLBE & FANNING.

törer som på olika sätt satt sin prägel på försäljningarna. Jag är övertygad om att Anders skulle ha hållit med om det.

Frédéric Elfver

Noter

- ¹ Se även Anders Frösell in memoriam av Kjell Holmberg i SNT 2008:6, s. 144-146, samt Anders Frösells bibliografi. Artiklar och notiser tryckta 1977-2008, sammanställd av Frédéric Elfver och Kjell Holmberg i SNT 2008:6, s. 147.
- ² Försäljning av dubletter ur Anders Frösells numismatiska bibliotek har hittills skett vid fyra auktionstillfällen, nämligen auktion 116 (16/10 2008); 118 (19/11 2009); 120 (8/4 2010) samt 121 (23/9 2010). För listor och uppnådda priser, se: www.nku.nu

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Värderar, köper och säljer mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev, sedlar, äldre handlingar m.m.

www.aktiesamlaren.se

Arsenalsgatan 6 • Box 7377 • 103 91 Stockholm
Tel. 08-611 01 10 • Fax 08-611 32 95

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

Olympiska föremål

Vasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08-411 08 07

Öppet: måndag-torsdag 11-13

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt Sedlar Medaljer
Ordnar Nålmarcken

Öppetider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
Fax. 08-411 52 23

Nordisk Numismatisk Unions möte 2010 i Köpenhamn

DEN SISTA HELGEN I MAJ förra året träffades Nordisk Numismatisk Unions medlemmar för årsmötesförhandlingar i Köpenhamn. Danska Numismatiska Föreningen med Preben Nielsen i spetsen har sedan det förra mötet i Oslo 2007 innehått det rotterande ordförandeskapet och stod följaktligen som värd för evenemanget. Danskarna – som ju är kända för sin generösa inställning och sitt goda omdöme – bjöd på ett väl planerat och utomordentligt givande program.

Helgen inleddes med att delegaterna på fredagskvällen hälsades välkomna till Danmarks Nationalbank för en guidad tur av byggnaden och ett tillfälle att bekanta sig med unionsvännerna. Nationalbanksdirektör Torben Nielsen med kollegor ledde turen genom den fantastiska byggnaden ritad av den internationellt välkände arkitekten Arne Jacobsen.

Huset byggdes i etapper åren 1965 till 1978 och är väl värt ett besök för den som har vägarna förbi. Bankens entré är en upplevelse i arkitektonisk fulländning, från det ljusgråa golvet norska Porssgrunn-marmor till dagsljusinsläppet invid takfoten tjugo meter högre upp. Rummet ger ett i det närmaste sakralt intryck och domineras av den skulpturala ståltrappan som leder upp till de övre våningarna. För den som så önskar finns det också en guldtacka i en specialbyggd monter, där man kan sticka in handen och känna på vikten av den ädla metallen. Till skillnad från exempelvis Sveriges Riksbank kan man till allmänhetens lycka i Danmark gå in på huvudkontoret och växla till sig jubileumsmynt och nyutkomna sedlar.

Föredrag

Under lördagen uppehöll vi oss i huvudsak i Nationalmuseet, som sedan 1807 huserar i det före detta kungliga palatset. Museet är i dag centrum för den danska kulturella historien, varvid Den Kongelige Mønt- og Medail-

Artikelförfattarna Jan-Olof Björk och Magnus Wijk, ordförande respektive vice ordförande i SNF, tittar på svenska plåtmynt i den Kongl. Mønt- og Medaillesamling, Köpenhamn. OKÄND FOTOGRAF.

lesamling väl får ses som dess glansnummer.

Dagen började med fem upplysande föredrag som på bästa sätt gav auditoriet ett tvärsnitt av vad som pågår inom den nordiska numismatiken, från *Myntfynden från utgrävningarna av staden Metropolis i Jonia* (Håkan Ingvaldsen, Oslo) och *Mynt och gränser under Magnus Eriksson* (Cecilia von Heijne, Stockholm) till *Myntcirkulationen i Skåne från romersk järnålder till modernare tid* (Kenneth Jonsson, Stockholm) och *Det finska fyndet av Sven Tveskäggs mynt* (Tukka Talvio, Helsingfors). Michael Märcher (Köpenhamn) avslutade sejouren med ett föredrag om *Hemliga sedlar från det kalla kriget*. Detta föredrag sufferades för övrigt av en pietetsfull utställning i det angränsande rummet.

Årsmöte

Sedan vidtog en timmes paus för lunch, varefter unionsmedlemmarna återsamlades för helgens egentliga höjdpunkt – årsmötet. Efter sedvanliga agenda-punkter vidtog en vital och inspirerande diskussion om unionens framtida funktion och inriktning. Som självklara beståndsdelar kommenterades också det viktiga i att unionens medlemsblad och hemsida följer med och utvecklas så att de hela tiden fyller en funktion och tillfredsställer medlemmarnas skiftande behov och önskemål.

Unionsmötet beslutade att tillsätta en grupp som fick till uppgift att föra fördjupade diskussioner kring detta men naturligtvis också att uppdatera formuleringarna kring unionens syfte, mål och organisation.

Som delegater för Svenska Numismatiska Föreningen framförde vi i detta sammanhang vår övertygelse om att unionen har en viktig funktion att fylla samt att unionen har en enorm potential att fungera som den samverkande kraften, nordiska numismatiska intressenter emellan. Vi framförde också våra idéer om en nordisk numismatisk konferens i samband med årsmötena, samverkan och lobbying mot myntförfälskning samt en gemensam hemsida för evenemang, recensioner, artiklar, auktionskalendarium, nya utställningar med mera. Kvällen avslutades med en gemensam middag på hotell Radisson Blu Scandinavia.

Utflykt

De flesta av de tillresta unionsmötesdeltagarna var inkvarterade i det något skamfilade men anrika Hotel Danmark på Vester Voldgade i centrala Köpenhamn, ett stenkast från Nationalmuseet. Ur med öronpropparna, en snabb dusch och frukost (naturligtvis en svensk dylik i denna arla morgonstund) sedan uppsittning i buss för vidare transport till Brede Værk.

Ovan. NNU-middagen serverades på 25:e våningen i Radison Blu Hotel i Köpenhamn.

T.h. Några av unionsmötesdeltagarna på trappan till huvudbyggnaden i industrimuseet Brede Værk.

FOTO: J-O. BJÖRK.

Transporten i sig genom Kongens by i det något kyliga och grå försommarvädret utvecklades till en trevlig sightseeing. Färden gick via den äldre centrala stadsmiljön och moderna storskaliga kontorsområden, där dansk modernistisk arkitektur fått fria händer, till lummig villabebyggelse av högre ståndskarakter. Efter en knapp timme anlände vi till Brede Værk, Museum for Industriekultur, som utgör en avdelning i Nationalmuseet. Brede Værk är också Danmarks äldst bevarade industrialanläggning med produktions- såväl som bostadsbyggnader bevarade och pietetsfullt renoverade för efterkommande. Anläggningen ligger likt en antik sötvattenspärla i den gröna dalgången till Mølleåen.

I den för ändamålet ombyggda klädesfabriken fick vi sentida besökare en glimt av det hårda och tyvår i dag ofta bortglömda tidiga industrisamhällets villkor. Per automatik gav också utställningen och de skickliga guiderna en inblick i det danska välfärdssamhällets utveckling under de senaste hundra åren.

Med industrilokalerna i minnet blev kontrasten påfrestande och utmanande när vi passerade pardörarna till huvudbyggnaden – en väl tilltagen stilren nyklassicistisk tvåvåningsbyggnad med hög sockel, naturligtvis vitkalkad som sig bör i vårt sydvästra grannland. När statsrådet

Peter van Hemert lät uppföra byggnaden år 1795 kunde han inte i sin vildaste fantasi tänka sig att också interiören med tapeter, mattor, möbler och annat skulle bevaras till år 2010 – en svindlande tanke!

På välkänt brukspatronmanér sörjde industriägaren inte bara för sin egen utan också för de anställdas logi. Här hade de typiska statarlängorna, uppförda under 1830-talet, dock utvecklats till ganska trevliga kedjehus om 1½ – 2 rum och kök i ett plan med inrett vindsutrymme och likaledes putsade fasader. Någon jämförelse med huvudbyggnaden i övrigt är ej möjlig att göra, ty arbetarbostadens interiör är tidstypiskt danskt 1950-tal.

När ett par timmar på denna kulturhistoriskt intressanta plats var till ända begav vi oss till Strandvejen som förbinder Köpenhamn med Helsingør. Utmed denna vackra väg invid Öresund och i ett typiskt dansk 1700-talsbyggnad, benämnd Strandmøllekroen, bjöds det på traditionell dansk frukost. De småvarma rätterna med den klassiska spättan och remouladsåsen på topp smakade ljuvligt i goda vänners sällskap.

När vi mätta och belåtna ånyo skulle äntra bussen började tunga regndroppar pricka den dittills torra asfalten. Sundet med Sverige på horisonten gjorde oss sällskap på vägen in mot Köpenhamns centralare delar. Mottagna av ett sällsynt blött

regn gjorde att somliga av oss högst motvilligt lämnade bussen. Men å andra sidan gick promenaden till det närbelägna Amalienborg Slot i raskt tempo.

Nu vidtog dagens och hela unionsmötes sista programpunkt – ”omvisning i Christian VII:s Palæ”. Klockan 14:05, ”i rute” som våra norska kollegor uttryckte sig, anlände vi till det kungliga residenset.

Christian VII:s Palæ är Drottningens gäst- och representationspalats, som tillsammans med tre andra palats bildar Amalienborg Slot. De fyra byggnaderna är symmetriskt placerade kring statyn som avbildar Fredrik V till häst. Slottet grundades år 1749 i samband med den oldenburgska ättens 300-årsjubileum och utgör naturligtvis än i dag centralpunkten i den då nyanlagda stadsdelen Frederiksstad. Amalienborg representerar det yppersta av dansk rokokoararkitektur, vilken skapades av Kongens arkitekt och hovbyggmästaren Nicolai Eigtved.

Till sist kan nämnas att Christian VII's Palæ genomgick en genomgripande renovering av såväl exteriör som interiör vars arbeten färdigställdes lagom till att Köpenhamn blev europeisk kulturhuvudstad år 1996.

*Jan-Olof Björk
och Magnus Wijk*

Auktionsplatsen – Alexandersgatan 12.

SNY:s ordförande Pekka Säilä med sina medhjälpare före auktionens början.

På auktion i österled

ETT PAR HUNDRA METER från det mäktiga Senatstorget med sin vackra domkyrka, mitt i Helsingfors, ligger Alexandersgatan 12. På denna adress, i det gamla röda huset med putsad fasad, råder det vid några tillfällen om året febril myntverksamhet. Då avhåller nämligen *Suomen Numismaattinen Yhdistys* (Numismatiska Föreningen i Finland, SNY) auktion där.

Vid mitt senaste besök hos föreningen, den 5 februari i år, arrangerades en auktion med 746 utrop. Auktionslistorna publiceras i föreningens tidskrift, *Numismaattinen Aikakauslehti*, någon vecka före auktionsdatum, vilket innebär att de når föreningens samtliga omkring 1 500 medlemmar.

Det säljs förstås svenska mynt på SNY:s auktioner. Sveriges och Finlands förening till 1809 är i detta sammanhang betydelsefull. Under senare år är det emellertid ofta de ryska mynten som dominerar auktionsutbudet. Finland har ju även en tradition av att samla mynt från den ryska tiden och den geografiska närheten till den ryska marknaden har inneburit en livlig kommers med dessa mynt. Kunderna från det stora landet i öster är talrika och delar av auktionen förs därför även på engelska.

I den vackra Balderssalen och de kringliggande rummen får man vid ett besök förmånen att ta del av den stora finska gästfriheten, där det bland an-

Hannu Männistö informerar om auktionsvillkoren.

nat serveras gott kaffe och hembakat bröd. Under mitt besök fanns även framdukat ett bokbord med ett brett spektra av numismatisk litteratur. Detta bord förestods av föreningens förre ordförande, den mycket litteraturintresserade Aimo Linkosalmi, med vilken det alltid är trevligt att ta en pratstund.

Föreningens nuvarande ordförande är Pekka Säilä. Auktionsverksamheten förestås av Hannu Männistö och Kurt Pettersson. Jag vill avsluta med att varmt rekommendera ett besök hos våra numismatiska vänner i öster!

FOTO: FÖRFATTAREN.

Dan Carlberg

Nya mynt och sedlar

Sköna sedlar

Det har väl vid det här laget inte undgått någon i denna läsekrets att Riksbanken planerar mynt och sedlar i helt nya format och utseenden. Astrid Lindgren, Småland (20 kr); Evert Taube, Bohuslän (50 kr); Greta Garbo, Stockholm (100 kr); Ingmar Bergman, Gotland (200 kr); Birgit Nilsson, Skåne (500 kr) och Dag Hammarskjöld, Lappland (1000 kr) ska pryda sedlarna med sina porträtt och landskaps natur- och miljö. Vår statschef förekommer inte på sedlar annat än i undantagsfall. Men på mynten förblir Sveriges statschef, kungen, myntseriens tema även i fortsättningen. Myntvalörerna blir 1 krona, 2, 5 och 10 kronor, varav endast den sistnämnda behålls oförändrad.

FOTO: SCANPIX.

Riksbanken utlyser en tävling om sedlarnas utformning under 2011. Senast i början av 2012 fattar riksbanksfullmäktige beslut om deras slutgiltiga utformning. Vad gäller mynten lämnar Riksbankens leverantör förslag till utformning. De nya sedlarna och mynten ges ut cirka 2014–2015.

MGL

Nytt om böcker

Samlad glädje 2009. Numismatiska Klubben i Uppsala 1969 – 2009. Redaktörer: Curt Ekström, Kjell Holmberg och Magnus Wijk. Uppsala 2009. ISBN 978-91-978092-1-4. 255 sid. ill. Inb.

DET ÄR TIO ÅR SEDAN Numismatiska klubben i Uppsala gav ut sin första jubileumbok *Samlad glädje*. Då som nu är det ett möte mellan samlare, forskare och mynthandlare. Boken innehåller tjugofem rikt illustrerade artiklar där läsaren bjuds på en spännande blandning av numismatik och kulturhistoria. Här finns allt från teorier om en 10-daler i Ringarum till ”Hermes, Crescent, Fram och Nordstjernen – symboler för det cyklande folket i Cykelsala”.

Boken avslutas med fem bilagor som behandlar klubbens historia och verksamhet samt en presentation av författarna. Den är som sin föregångare en trevlig och underhållande bok som man gärna har i sin bokhylla.

Boken innehåller följande artiklar:

Kent Bengtsson: Ett kyrkfynd från Gråmanstorps kyrka.

Jan-Olof Björk: 1 öre KM 1772 präglad på irreguljär plants.

Per-Göran Carlsson: Den svenska myntmarknadens utveckling 1999-2009.

Curt Ekström: Från republik till kejsardöme – en dramatisk period i romarrikets historia återspeglad i mynten.

Frédéric Elfver: Kung Johan Sverkerssons myntning – några reflektioner kring en spekulativ bildrekonstruktion.

Monica Golabiewski Lannby: Kring Riksbankens första sedlar i färg – samt lite om de människor som använde dem.

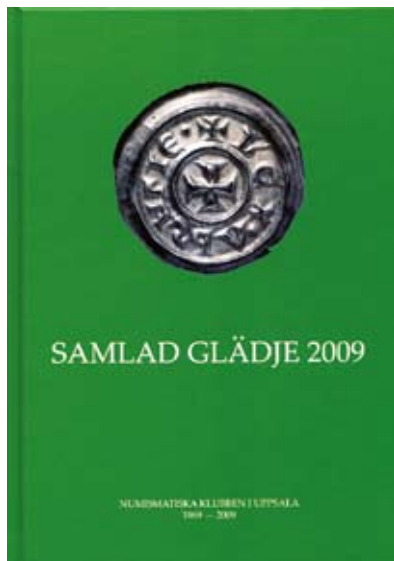
Bo Gunnarsson: Den gäckande kedja 105 – spåret av en vikingatida myntunion?

Christian Hamrin: Kvalitetsbedömning.

Ragnar Hedlund: I Roms tjänst – det romerska Britannien och dess mynt.

Cecilia von Heijne, Dan Carlberg och Ian Wiséhn: Berndt Kallenberg – myntsamlaren och donatorn från Kristianstad.

Bengt Hemmingsson: Ännu en 10 daler SM 1644?

Kjell Holmberg: KAROLVS REX S'G' – MONETA ABOENS'. Karl Knutssons Åboörtugar – typer, date-ringar och några hypoteser.

Martin Johansson: 1800-talets medaljkonst – en studie av eliter och ideal under ett föränderligt sekel.

Eric Knutsson: Kung Carl XVI Gustafs 10-kronorsmynt 1991–2009. Myntprägling och präglingsvarianter av ”Guldtian”.

Lars O. Lagerqvist: H. M. Konungens medaljsamling – och ett exempel.

Nanouschka Myrberg: PAX PORTA NY. Gotländsk uttolkning av ett freds-koncept.

Henrik Mäkler: Carl von Linné, pengarna och Uppsala universitetets myntkabinett.

Anders Nordin: En obestämd Uppsalaprägling.

Sven-Erik Olsson: Ångbåtshistoria på Fyrisån med inslag av numismatik.

Dennis Pettersson: Något om Gustav Erikssons tidiga mynt och deras raritetsgrader.

Anders Stam: Sena tiggarpolletter från Skyddsvärnet i Kopparbergs län.

Werner Stensgård: Nödmynten och deras plakat.

Torbjörn Sundquist: Elias Brenners tidigare utgåvor av Thesaurus nummorum. Svärkollationerade böcker.

Magnus Wijk: Gunnar Ekström och Brandskatten.

Eva Wiséhn: Hermes, Crescent, Fram och Nordstjernen – symboler för det cyklande folket i Cykelsala.

Bilaga I: Sammanställning av klubbens möten och aktiviteter 1969–2009.

Bilaga II: Affischer till ”Myntdag i Uppsala” åren 2002–2009.

Bilaga III: Skrifter utgivna i klubbens regi.

Bilaga IV: Bilder från verksamheten.

Bilaga V: Författarpresentationer.

Sonny Serrestam

Samlad glädje 2009 beställs enklast genom insättning av 250 kr på Numismatiska klubben i Uppsalas pg 54 52 84–2. Priset inkluderar försändelse inom Sverige. Boken kan även köpas vid klubbens sammankomster för 200 kr – www.nku.nu – och i Kungl. Myntkabinetts butik.

Anrik förening

Svenska Numismatiska Föreningen sammanträder till årsmöte Tisdagen den 24 Maj 1887 kl. 2 e. m. 2 tr. upp i huset № 11 vid Drottninggatan här i staden.

LUNDS MYNTHANDEL

KÖPER och SÄLJER
BYTER och VÄRDERAR

MYNT och SEDLAR
TILLBEHÖR och LITTERATUR

GRATIS LAGERLISTA
(*uppge samlarområde*)

Klostergatan 5, 222 22 LUND
Tel. och fax 046-14 43 69
e-post: siv-gunnar@swipnet.se

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08-662 62 61
Fax 08-661 62 13

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNAR

Lagerlista över svenska personmedaljer och numismatisk litteratur

www.nordlindsmynt.se

AURUM AUKTIONER AB
stockholm

Myntauktioner i Stockholm

Inlämning pågår!

Vi söker alltid kvalitetsmynt, sedlar,
medaljer, polletter, ordnar..

Tel. 08-660 20 70, vard. 9-13, info@aurumauktioner.se

www.aurumauktioner.se

Historiska Värdepapper

Välkommen till SFHV:s auktion nr 63

lördagen den 7 maj 2011
kl. 11.00 visning 10.00-11.00
på Kungliga Myntkabinetet
Sveriges Ekonomiska Museum
Slottsbacken 6, Stockholm

www.historiskavardepapper.com

Bli medlem i
SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Årsavgiften är 250 kr.
Som medlem får Du SNT automatiskt!
Du kan också prenumerera på SNT
för endast 200 kr per år.

www.numismatik.se

MYNTAUKTIONER
i Sverige AB

Auktion 5
10-11 september 2011

Kristina (1632-1654)
Slaget vid Femern 1644. Av S. Dattler.

Ca 75 %
av naturlig
storlek

För ytterligare information, besök
www.myntauktioner.se

Myntauktion

21 maj 2011

Westerbottnens Enskilda Bank
10 kronor Umeå 1881

Frimärkshuset
Skandinavisk Filateli AB

Humlegårdsgatan 13 Telefon 08-661 74 50
114 46 STOCKHOLM Telefax 08-662 82 46

E-post: info@frimarkshuset.se
www.frimarkshuset.se

Auktion 5

MYNTAUKTIONER
i Sverige AB

På vår auktion 5
i september
säljer vi en
större avdelning
sedlar.

För mera information, se
www.myntauktioner.se,
eller ring 070-999 06 09.

POLLETTER för hela SLANTEN!

Monica Golabiewski Lannby

POLLETTER FÖR HELA SLANTEN!

är en nytgiven liten skrift som
på ett lättsamt sätt skildrar
polletternas betydelse och funktion
i vårt land – från 1600-talet till
en bit in på 1900-talet.

Texterna bygger på Kungl. Myntkabinettets
pollettutställning med samma namn i
restaurang Myntkrogen.

60 sidor
Rikt illustrerad
Pris 60 kronor

Säljs i Kungl. Myntkabinettets butik

TILLBEHÖR FÖR MYNT, FRIMÄRKEN OCH VYKORT

till lågpris

HF FRIMÄRKEN

Lurendalsvägen 7, 439 62 Frillesås

Tel. 0340-65 04 57

www.hffrimarken.com • info@hffrimarken.com

HB MYNT & MEDALJER

Sveavägen 96

Box 19 507
S-104 32 Stockholm 19

T-Rådmanngatan (uppgång Handelshögskolan)
☎ + fax 08-673 34 23

*Svenska och utländska mynt, sedlar och ordnar,
militaria och nälmärken, medaljer*

Öppet: vardagar 11-17, fredag 11-15

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är en sedan 1973 etablerad sammanslutning av för närvarande 20 mynthandlare i flera olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige.

Genom samarbete med de övriga medlemmarna vill varje mynthandlare förbättra och utöka sina tjänster.

ANTIKBODEN

Kyrkogatan 2
222 22 LUND
Tel. 046-12 99 00

BESO UR & ANTIK AB

Bertil Svensson
Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031-13 94 84
besour@telia.com - www.besour.se

HAMRIN & SVAHN MYNT AB

Sjöberg 1
147 91 GRÖDINGE
Tel. 08-732 66 86, 070 212 64 55
christian.hamrin@telia.com

H & J:S NUMISMATIK HB

Jimmy Häggqvist
Box 43
310 20 Knäred
jimmy@collectia.se

KARLSKRONA MYNTHANDEL AB

Hantverkaregatan 11
371 35 KARLSKRONA
Tel. 0455-813 73
lennart@mynt.nu - www.mynt.nu

RUNE LARSSON MYNTHANDEL

Stora Brogatan 14
Box 98
503 06 BORÅS
Tel. 033-41 03 15

LUNDS MYNTHANDEL

Klostergatan 5
222 22 LUND
Tel./fax 046-14 43 69
siv-gunnar@swipnet.se

AB MALMO MYNTHANDEL & VYKORTSANTIKVARIAT

Kalendergatan 9
211 35 MÄLMÖ
Tel. 040-611 65 44

J. MELIN MYNT

Koltrastvägen 23
370 24 Nätraby
Tel. 0455-155 99

HB MYNTINVEST CORONA

Ö. Storgatan 20
611 34 NYKÖPING
Tel./fax 0155-28 63 25
corona-coin@swipnet.se
http://home.swipnet.se/corona_coin

HB MYNT & MEDALJER

Sveavägen 96, Box 19 507
104 32 STOCKHOLM
Tel./fax 08-673 34 23

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46,
Box 5132
102 43 STOCKHOLM
Tel. 08-662 62 61, fax 08-661 62 13
info@nordlindsmynt.se
www.nordlindsmynt.se

NUMIKON

Stefan Jonasson / Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3
411 39 GÖTEBORG
Tel. 031-20 81 11
ticalen@gmail.com

PECUNIA MM HB

Farinvägen 8
245 33 STAFFANSTORP
Tel./fax 046-25 21 19
mattsson.g@telia.com

J. PEDERSEN MYNTHANDEL

Norra Strandgatan 30
Box 1320
251 13 HELSINGBORG
Tel./fax 042-12 25 28
pedersen.mynt@telia.com
www.jpedersen.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Regeringsgatan 6
Box 16 390
103 27 STOCKHOLM
Tel. 08-411 50 81, fax 08-411 52 23
www.selinsmynthandel.se

STRANDBERGS MYNTHANDEL & AKTIESAMLAREN AB

Arsenalsgatan 6
Box 7377
103 91 STOCKHOLM
Tel. 08-611 01 10, 611 58 20
Fax 08-611 32 95
info@aktiesamlaren-bjb.se
www.aktiesamlaren.se
www.strandbergs-mynt.se

TAMCO NUMISMATICS

Box 6235
102 35 STOCKHOLM
Tel. 070 631 58 09
tamco.num@telia.com

TICALEN MYNTHANDEL

Stureplatsen 3
411 39 GÖTEBORG
Tel./fax 031-20 81 11
ticalen@gmail.com

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

Vasagatan 42
Box 490
101 29 STOCKHOLM
Tel. 08-411 08 07, fax. 08-21 21 96

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

Sjöberg 1 • 147 91 Grödinge • Tel. 08-732 66 86 • 070 212 64 55

www.mynt.nu/smf/

Auctions 188–192 in Osnabrück, June 20–24, 2011

Holy Roman Empire
Ferdinand III., 1625–1637–1657. 10 Ducats 1640, Prague. Very rare. Extremely fine specimen.

Imperial Roman Period
Commodus, 177–192. Aureus, 184/185, Rome. Extremely fine.

Kingdom of France
Henri III., 1574–1589. ½ Ecu d'or 1576 A, Paris. Extremely rare. Extremely fine.

Sweden
Royal Order of the Serpahim (Kungliga Serafimerorden), cross of an officer of the order, gold, enamels (initiation of the 19th century).

Saxony
Johann Georg I., 1615–1656. Broad triple Reichstaler 1650, Dresden. Very rare. Very attractive specimen with nice patina. Extremely fine.

Russian Empire
Nicholas II., 1894–1917. 37 ½ Ruble (100 Francs) 1902, St. Petersburg. Very rare. Extremely fine – uncirculated.

KÜNKER

Coin and Gold Trading
Auction House for Coins and Medals

Highlights of our Summer Auctions 188–192:

- Important Collection of Coins and Medals of Saxony
- Extensive Collection of French Coins and Medals
- Coins and Medals of the City of Osnabrück
- Russian Coins and Medals
- Gold Coins
- Gold and Silver Coins of the German Empire
- Orders and Decorations

Interested in receiving our Auction Catalogues? Simply contact us!

Call: +49 541 96 20 20

Fax: +49 541 96 20 222

Email: service@kuenker.de

Visit us online: www.kuenker.com

Profit from our Experience –
Consign your Coins and Medals!

More than 10,000 clients worldwide place their trust in us. Our company's first auction was held in 1985, and we can look back on a positive track record of over 180 auctions since that time. Four times a year, the Künker auction gallery becomes a major rendezvous for friends of numismatics. This is where several thousand bidders regularly participate in our auctions.

Fritz Rudolf Künker GmbH & Co. KG
Gutenbergstrasse 23 · 49076 Osnabrück
Germany · www.kuenker.com

Osnabrück · Berlin · Munich
Zurich · Moscow

MYNTAUKTIONER
i Sverige AB

Auktion 5

Restaurang Garnisonen, Stockholm
10-11 september 2011

Katalogen beställes genom insättning av 190 kr på bg 399-0090.

Myntauktioner i Sverige AB
Banérgatan 17 - 115 22 Stockholm
E-mail: info@myntauktioner.se - Telefon: 070-999 06 09
www.myntauktioner.se